

משחקים את משחק הכסאות: פרויקט הבגרות של מגמת תאטרון בתיכון אלון התבסס על מחזות בסגנון האבסורד

תלמידי שכבת יא' במגמת תאטרון בתיכון אלון הדחימו בסוף השבוע את הקהל שהגיע לראותם במופע "משחק הכסאות", המבוסס על מחזות בסגנון האבסורד. המופע שנוצר על ידי התלמידים עצמם בהנחית המורים אייל נחמיאס ודיתי אופק צרפתי, חיבר ושזר קטעים מהמחזות המזוהים עם תאטרון האבסורד- ה"כסאות" מאת אז'ן אונסקו, המתאר זוג זקנים המייחלים לנואם שיגאל אותם וידבר בשמם כמוצא אחרון של כבוד בעולם של בדידות וסבל, "הזמרת הקרחת"- מחזהו הראשון של אז'ן אונסקו, המביא אל הבמה שני זוגות אנגלים בורגנים, המפטטים את עצמם למוות כשהכל סביבם עולה באש, "אבא אובו", מאת אלפרד ז'ארי, המתאר זוג תאב בצע ובעל שגעון גדלות המוליך עם שלם למלחמה מיותרת רק בגלל תאוות שלטון, ופסגת יצירתו של תאטרון האבסורד- "מחכים לגודו" מאת סמואל בקט, שמרכזו שני נוודים המחכים ליד עץ ערום לגודו, אשר אינו מגיע.

תאטרון האבסורד שאב השראה רבה מהפילוסופים אלבר קאמי וז'אן פול סארטר, שהיו מההוגים המרכזיים של הפילוסופיה הקיומית - האקזיסטנציאליזם. הרעיון העומד מאחורי פילוסופיה זו היא כי האדם קודם למהות שלו ולמשמעות שלו. תאטרון האבסורד מתאפיין בכך שבניגוד לזרם הראליסטי הקלאסי, מחזות האבסורד מבקשים לבדוק לעומק את מצבו הבסיסי של פרט אחד, או פרטים אחדים בסיטואציה מסוימת. לדמויות אין עבר המשפיע על מניעיהם, ובכדי לגלם אותן, נדרשים השחקנים להבין לעומק את המהות של הדמות ואת המצב בו היא נמצאת. כמו כן עלילת המחזה אינה רציפה וכרונולוגית אלא מעגלית. העלילה אינה מספרת סיפור או מעבירה לקח חברתי או מוסרי אלא מוסרת תבנית של דימויים פיוטיים. הממד החזותי גובר על הממד המילולי והוא עוסק ברבדים העמוקים של הקיום האנושי.

באתגרים מורכבים אלו, של מחזות ללא עלילה, המבקשים להציג את התמודדות האדם בתוך הריק, הנוגעים ברבדי העומק של הקיום- נדרשו תלמידי אלון להתמודד. תהליך העבודה התבצע בשיטת PBL (למידה מבוססת פרויקטים) המעבירה את הליך התכנון והניהול אל התלמידים עצמם. שיטה זו מתייחסת לתהליך הלמידה עצמו ולא רק לתוצרי הלמידה. תלמידי המגמה הם שבחרו את הנושא וערכו עבודת חקר שיטתית המבוססת על שאלות הנוגעות למחזות. התלמידים עצמם שקדו על העיצוב, העיבוד, הבימוי ושאר מרכיבי ההצגה. הנחיית התלבושות ועיצוב הבמה נעשתה על ידי המורה דיתי אופק צרפתי והנחיית התאורה על ידי מתן פרמינגר.

מנחה הפרויקט המורה והבמאי אייל נחמיאס התייחס לרלבנטיות של הפרויקט:
למעשה אין סגנון כזה, תאטרון אבסורד. זו בכלל הגדרה שהגדיר חוקר
התאטרון מרטין אסלין בהתייחסו לשורה של מחזות שנכתבו אחרי מלחמת
העולם השנייה. מציאות חסרת הגיון עומדת במרכז מחזות אלו וקשורה קשר
ישיר למציאות חסרת הגיון אחרת בה חנקו בני אדם בגז ושרפו אותם למוות
בתנורים, והיא רלבנטית מאד גם לימינו בה ממשיכים להוציא להורג בני אדם
על רקע אתני. בעולם כזה נראים פתאום מחזות האבסורד לא בלתי מתקבלים
על הדעת.